

ВОЯГА ЕТМАГАНЛАР ЖИНОЯТЧИЛИГИГА ТАЪСИР ЭТУВЧИ ОМИЛЛАР: СЎРОВНОМА НАТИЖАЛАРИ ТАҲЛИЛИ

Убайдуллаева Дилноза Акмаловна

*Ўзбекистон Республикаси Криминология
тадқиқот институти илмий ходими, капитан*

Рисқибоева Севинч Рустам қизи

*Ўзбекистон Республикаси Криминология
тадқиқот институти илмий ходим-тадқиқотчиси*

Анотация: *Мазкур мақолада вояга етмаганлар томонидан содир этиладиган жиноятчиликнинг асосий сабаблари, унга таъсир этувчи ижтимоий, психологик ва иқтисодий омиллар социологик сўровнома ҳамда чуқурлаштирилган интервью натижалари асосида таҳлил қилинган. Тадқиқот давомида жазони ижро этиш муассасаларида жазо ўтаётган вояга етмаганлар иштирокида ўтказилган сўровлар орқали жиноят содир этишга етакловчи омиллар — оилавий муаммолар, тенгдошлар таъсири, моддий қийинчиликлар, ҳуқуқий онгнинг пастлиги, руҳий босим ва девиант муҳит таъсири ўрганилди. Шунингдек, жиноятчиликнинг олдини олишда оила, таълим муассасаси, маҳалла ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ўртасидаги ҳамкорликни кучайтириш зарурлиги асослантилди. Тадқиқот натижалари вояга етмаганлар жиноятчилигининг профилактикасига қаратилган илмий асосланган таклиф ва тавсияларни ишлаб чиқишга хизмат қилади.*

Калит сўзлар: *Вояга етмаганлар жиноятчилиги, криминологик таҳлил, профилактика, ижтимоий омиллар, психологик омиллар, оилавий муҳит, тенгдошлар таъсири, девиант ҳуқ-атвор, ҳуқуқий онг, қайта жиноятчилик, социал диагностика, ижтимоий назорат.*

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш. Мирзиёев вояга етмаганларни жиноятчиликдан ҳимоя қилиш, уларнинг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини юксалтириш масалаларини долзарб вазифалар қаторига киритиб, мазкур йўналишда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, таълим муассасалари, маҳалла ва жамоатчилик институтлари ҳамкорлигининг аҳамиятини алоҳида таъкидлаб, шундай дейди: «юртимиздаги ҳар бир бола, ҳар бир ёш – бизнинг фарзандимиз, шларимизда кучли маънавий-руҳий иммунитетни шакллантириш бўйича барча куч ва имкониятларимизни сафарбар қиламиз»⁶³.

Вояга етмаганлар жиноятчилиги — 18 ёшга тўлмаган шахслар томонидан содир этиладиган, ижтимоий хавфли ва жиноят қонунда жавобгарлик белгиланган

⁶³1. Мирзиёев Ш. М. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Мурожаатнома. // «Халқ сўзи», 2025 йил 26 декабрь. <https://president.uz/uz/lists/view/8834>

қилмишлар йиғиндиси бўлиб, у шахсининг ижтимоий муҳити, тарбияси, психологик ҳолати ва ташқи таъсирлар билан ўзвий боғлиқ ижтимоий-ҳуқуқий ҳодиса ҳисобланади.

Криминология тадқиқот институти томонидан вояга етмаганлар орасида жиноятчиликнинг келиб чиқиш сабаблари, уларни жиноят содир этишга етакловчи ижтимоий, психологик ва иқтисодий омилларни аниқлаш ҳамда ушбу салбий ҳолатларнинг олдини олишга қаратилган самарали профилактик чора-тадбирларни ишлаб чиқиш мақсадида социологик тадқиқотлар ўтказилди.

Вояга етмаганлар жиноятчилигини ўрганиш— бу ўсмир шахсининг шаклланиш жараёнида муҳим ўрин тутадиган ижтимоий муҳит, оилавий тарбия, таълим муассасасидаги муносабатлар, тенгдошлар таъсири, психологик ҳолат, қадриятлар тизими, ҳуқуқий онг ва ижтимоий назоратга муносабат каби омилларни илмий усуллар асосида таҳлил қилишни назарда тутди. Мазкур таҳлил орқали ўсмирлар ўртасида жиноят содир этишга мойилликни шакллантирувчи омилларни аниқлаш, хавф гуруҳига кирувчи ёшларни эрта босқичда белгилаш ҳамда жамиятда вояга етмаганлар жиноятчилигининг олдини олишга хизмат қилувчи илмий асосланган таклиф ва тавсияларни ишлаб чиқиш кўзда тутилди.

Ушбу тадқиқотнинг асосий мақсади — вояга етмаганлар томонидан жиноят содир этилишига таъсир кўрсатувчи социал-психологик омилларни аниқлаш, жиноятга олиб келувчи асосий сабабларни (оиладаги носоғлом муҳит, назоратнинг етарли эмаслиги, таълим жараёнидаги муаммолар, салбий тенгдошлар таъсири, девиант хулқ-атвор, ҳуқуқий онгнинг пастлиги, агрессивлик, интернет ва оммавий ахборот воситалари орқали тарқалаётган салбий ғоялар таъсири, иқтисодий қийинчиликлар, ижтимоий четлашув ва бошқалар) комплекс тарзда ўрганиш ҳамда вояга етмаганлар жиноятчилигининг олдини олишга қаратилган самарали профилактик механизмларни ишлаб чиқишдан иборатдир.

Тадқиқот доирасида социологик сўровнома жазони ижро этиш муассасаларида жазо ўтаётган вояга етмаган маҳкум (тарбияланувчи)лар ўртасида ўтказилди.

Жиноят турлари орасида энг катта улушни ўғрилик ташкил этган бўлиб, у жами жиноятларнинг 45,3 % ини ташкил қилди. Кейинги ўринларда номусга тегиш 22 % ва автомашина олиб қочиш 17,3 % ҳолатлар билан қайд этилди.

Қолган жиноят турлари анча кам улушга эга бўлиб, тан жароҳати етказиш 6,7 % , гиёҳванд моддалар билан боғлиқ жиноятлар 5,3 % , талончилик ва босқинчилик ҳар бири 4 % дан ни ташкил этган. Энг кам ҳолатлар одам ўлдириш ва диний экстремизм 2,7 % дан ҳамда фирибгарлик 0,7 % эканлиги аниланди.

Вояга етмаганлар томонидан жиноят содир этиш сабаблари таҳлил қилинганда, асосий омиллар сифатида тенгдошлар таъсири, оилавий муаммолар, моддий қийинчиликлар ва шахсий психологик ҳолат ажралиб турди.

Хусусан, ўтказилган сўровномаларда кўплаб респондентлар жиноят содир этиш жараёнига оилавий муҳитдаги муаммолар катта таъсир кўрсатганини таъкидладилар. Айрим ўсмирлар ота-онаси ажрашгани, ота ёки онасининг чет элда ишлаши сабабли узоқ вақт уйда бўлмагани, айрим ҳолатларда эса ота-онасининг жазо муассасаларида

жазо ўтаётгани каби ҳолатлар туфайли оилавий назорат ва эътибордан четда қолганини билдирган.

Шунингдек, айрим иштирокчилар оилада доимий жанжаллар, эмоционал қўллаб-қувватлашнинг етишмаслиги ва фарзандлар ўртасида эътиборнинг тенг тақсимланмаслиги каби ҳолатлар ҳам уларнинг руҳий ҳолатига салбий таъсир кўрсатганини қайд этган. Бундай шароитда ўсмирлар кўпроқ вақтни кўчада ўтказишга мажбур бўлиб, натижада салбий тенгдошлар муҳити таъсирига тушиб қолгани кузатилган.

Мазкур ҳолат Travis Hirschi⁶⁴нинг ижтимоий назорат назарияси билан изоҳланади. Унинг фикрича, оилавий алоқаларнинг заифлиги ва эмоционал яқинликнинг етишмаслиги ўсмирларда делинквент хулқ эҳтимолини оширади. Шунингдек, ижтимоий ўрганиш назариясига кўра, ўсмирлар салбий тенгдошлар муҳитида девиант хулқ моделларини кузатиш ва тақлид қилиш орқали ўзлаштиради. Бундан ташқари, оилавий конфликтлар ва назоратнинг пасайиши ўсмирларни девиант тенгдошлар таъсирига тушиш эҳтимолини кучайтиришини таъкидлайди.

Шулардан келиб чиқиб, айрим респондентлар жиноят содир этиш пайтида ўз ҳаракатларининг ҳуқуқий оқибатлари ҳақида етарлича ўйламаганини ёки бу ҳолат жиддий жавобгарликка олиб келмаслиги мумкин, деб ҳисоблаганини таъкидладилар. Бу эса айрим ўсмирлар орасида жинсий муносабатлар, шахсий дахлсизлик ва қонунчилик нормаларига оид тушунчалар етарлича шаклланмаганини англатади.

Натижада респондент кўпроқ вақтни кўчада ва назоратсиз муҳитда ўтказа бошлаган. Ана шундай вазиятда у ўзидан ёши каттароқ бўлган тенгдошлар гуруҳига тушиб қолган ва улар таъсирига тушган. Интервью маълумотларига кўра, айнан шу муҳит орқали у биринчи марта гиёҳванд моддалар билан танишган. Модда таъсирига тушиш эса кейинчалик унинг хулқ-атворида назоратсизлик, импульсив қарорлар қабул қилиш ва ҳуқуқбузарликларга мойилликни кучайтирган.

Бу эса девиант муҳитга тушиб қолган ўсмирларда жиноий хулқ-атворнинг босқичма-босқич шаклланиши мумкинлигини кўрсатади.

Таҳлил натижаларига кўра, тенгдошлар ва дўстлар таъсири муҳим омиллардан бири сифатида намоён бўлган. Хусусан, ушбу сабаб автомашина олиб қочиш 23,1 % , ўғрилиқ 16,2 % , номусга тегиш 18,2 % ҳамда босқинчилик 50 % жиноятларида қайд этилган. Бу ҳолат ёшлар орасида ижтимоий муҳит ва атрофдагилар таъсири юқори эканлигини кўрсатади.

Умуман олганда, таҳлил натижалари жиноят содир этилишида ижтимоий муҳит (тенгдошлар таъсири), оилавий омиллар ҳамда шахснинг ички психологик ҳолати ўзаро боғлиқ ҳолда асосий роль ўйнашини кўрсатади.

⁶⁴ Travis Hirschi — оилавий боғлиқлик заифлиги ва девиация бўйича ёзган асари Hirschi T. *Causes of Delinquency*. — Berkeley: University of California Press, 1969. — 309 p. <https://chatgpt.com/c/6a1141a9-77d0-83eb-9500-0c9da0aa3696>

Тадқиқот натижаларига кўра, жиноят содир этилишида ёш омили муҳим аҳамият касб этиши аниқланди. Хусусан, 15–16 ва 17–18 ёш тоифалари ўртасида сезиларли фарқлар кузатилди.

Мазкур натижалар шуни кўрсатадики, ёш ортиши билан нафақат жиноятлар сони, балки уларнинг ижтимоий хавфлилик даражаси ҳам ортиб боради. Айниқса, 17–18 ёш даврида шахснинг мустақил қарор қабул қилишга ўтиши, катталар томонидан назоратнинг камайиши ва ижтимоий муҳит таъсирининг кучайиши жиноятчиликнинг ўсишига имкон бераётганлигини кўриш мумкин. Айтайлик, 15–16 ёшдагилар томонидан кўпроқ ўғрилик, енгилроқ жиноятлар содир этилаётган бўлса, 17–18 ёшдагилар томонидан жиноятлар сон жиҳатдан ошганлигини кўриш мумкин.

Умуман олганда, олинган натижалар шуни кўрсатадики, оилавий муҳитнинг сифати, назорат даражаси ва ижтимоий қўллаб-қувватлаш омиллари вояга етмаганлар жиноятчилигига бевосита таъсир кўрсатади.

Корреляцион таҳлил натижаларини тўлдириш ва тизимли ёритиш мақсадида, респондентлар жавобларининг сўровнома саволлари кесимидаги тақсимооти алоҳида таҳлил қилинди. Натижаси эса қуйидагича:

Жиноят содир этилган вақтдаги руҳий ҳолатингиз қандай эди?

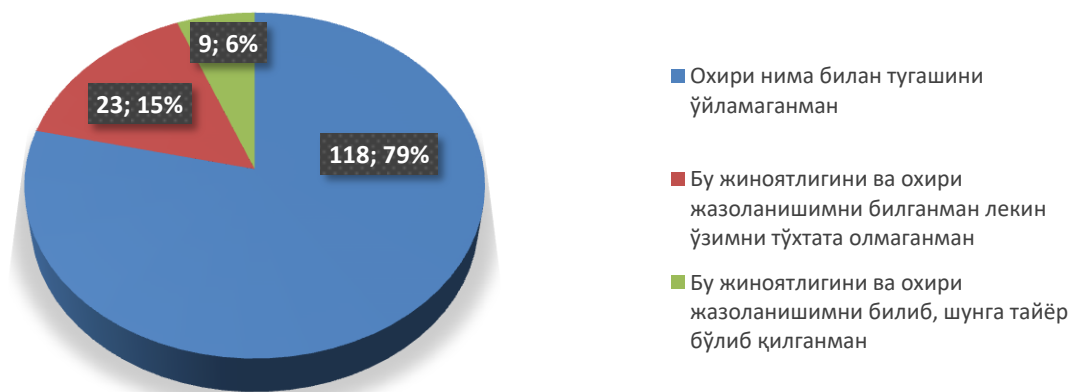

Ижтимоий-психологик диагностика натижаларига кўра, вояга етмаганлар томонидан содир этилган жиноятларнинг аксарияти руҳий зўриқиш, эмоционал лабиллик (беқарорлик) ва деструктив конфликтлар таъсирида юзага келиши аниқланди. Хусусан, респондентларнинг салмоқли қисми қонунбузарлик вақтида кучли стресс ёки депрессив босим остида бўлганлигини қайд этган. Бу ҳолат ўсмирлик даврига хос бўлган эмоционал-иродавий ўзини назорат қилиш механизмларининг етарлича шаклланмаганлигидан далолат беради. Хулоса қилиш мумкинки, вояга етмаганлар жиноятчилигининг детерминациясида психологик девиациялар, фрустрацияга чидамлилиكنинг пастлиги ҳамда микроижтимоий муҳитдаги салбий таъсирлар етакчи омил бўлиб хизмат қилмоқда.

Мазкур ҳолатларни Robert Agnew⁶⁵ нинг умумий стресс назарияси орқали изоҳлаш мумкин. Унинг фикрича, руҳий босим, фрустрация ва негатив эмоционал ҳолатлар шахсда девиант хулқ эҳтимолини оширади. Шунингдек, ижтимоий муҳит таъсирида девиант моделлар ўзлаштирилишини таъкидлайди.

Terrie Moffitt⁶⁶ эса ўсмирларда ўзини назорат қилиш механизмларининг етарлича шаклланмаганлиги ҳуқуқбузарлик хавфини кучайтиришини қайд этади. Бундан ташқари, ўсмирлик даврини эмоционал лабиллик ва импульсивлик юқори бўлган ривожланиш босқичи сифатида баҳолайди.

Жиноят вақтида сиз...?

Сизнингча, сиз каби тенгдошларингиз орасида жиноятчиликни камайтириш учун нима қилиш керак?

⁶⁵ Robert Agnew — стресс, депрессия ва фрустрациянинг жиноятчиликка таъсири бўйича ёзган асари Foundation for a General Strain Theory of Crime and Delinquency <https://chatgpt.com/c/6a1141a9-77d0-83eb-9500-0c9da0aa3696>

⁶⁶ Terrie Moffitt — ўсмирлик даврида эмоционал лабиллик бўйича ёзган асари - Moffitt, T. E. (1993). Adolescence-limited and life-course-persistent antisocial behavior: A developmental taxonomy. *Psychological Review*, 100(4), 674–701. <https://chatgpt.com/c/6a1141a9-77d0-83eb-9500-0c9da0aa3696>

Назаримизда, сифатий тадқиқот давомида респондентлар билан ўтказилган чуқурлаштирилган интервьюлар жараёнида вояга етмаганлар жиноятчилигининг шаклланиши ва қайта содир этилишига таъсир кўрсатувчи қатор ижтимоий омиллар аниқланди. Ва улар бугунги кунда амалиётда етарлича эътиборга олинмаяпти. Шу боис, жиноятчилигининг шаклланиши ва қайта содир этилишига сабаб бўлувчи омилларни қуйидагича таснифлашни ва амалиётда фойдаланиш учун тавсия этилади:

Оилавий омиллар — ота-она назоратининг етишмаслиги, ажрим, миграция, оилавий зиддиятлар, эмоционал қўллаб-қувватлашнинг пастлиги.

Ижтимоий омиллар — салбий тенгдошлар муҳити, ижтимоий назоратнинг сустлиги, маҳалла ва мактабнинг етарли профилактик таъсир кўрсатмаслиги.

Иқтисодий омиллар — моддий етишмовчилик, ижтимоий тенгсизлик ҳисси, тез бойиш истаги.

Психологик омиллар — стресс, агрессивлик, импульсивлик, эмоционал беқарорлик, ўзини қадрсиз ҳис қилиш.

Ҳуқуқий-маърифий омиллар — ҳуқуқий билимларнинг пастлиги, жавобгарлик оқибатларини англамаслик.

Шунингдек, тадқиқот натижаларига кўра, қайта жиноят содир этиш хавфини кучайтирадиган омиллар ва уларни олдини олишга қаратилган таклифлар:

✓ ижтимоий тамғаланиш (стигматизация) ҳолати қайд этилди. Айрим иштирокчилар жазо ўтаб чиққанидан сўнг жамият томонидан “жиноятчи” сифатида қабул қилиниши, атрофидагиларнинг ишончсиз муносабати ва ижтимоий муҳитдан маълум даражада четлаштирилиши уларнинг жамиятга қайта мослашувини қийинлаштиришини таъкидладилар.

Вояга етмаган маҳкумларнинг жазодан кейин жамиятга мослашувини енгилаштириш учун уларга нисбатан стигматизацияни камайтириш, маҳалла ва таълим муассасаларида қўллаб-қувватлаш дастурларини ташкил этиш ҳамда жамоатчиликда ижобий муносабатни шакллантириш чораларини кучайтириш таклиф этилади.

✓ қариндошлар таъсири ва оилавий муносабатлар билан боғлиқ муаммолар ҳам алоҳида қайд этилди. Айрим респондентлар оиладаги келишмовчиликлар, айниқса ўғай ота-она ёки бошқа қариндошлар билан муносабатлардаги мураккабликлар натижасида ўзларига нисбатан эътибор ва қўллаб-қувватлаш камайганини билдирган.

Оиладаги келишмовчиликлар ва қариндошлар билан муносабатлардаги муаммоларнинг салбий таъсирини камайтириш учун хавф гуруҳига кирувчи оилалар билан манзилли ишлаш, психологик маслаҳат хизматларини кучайтириш ҳамда оилавий тарбия муҳитини соғломлаштиришга қаратилган профилактик чора-тадбирларни амалга ошириш лозим.

✓ ижтимоий тенгсизлик ва стратификация омиллари ҳам маълум даражада намоён бўлди. Айрим респондентлар ўз тенгдошлари орасида моддий имкониятлар

фарқи сезиларли эканини, айниқса қиммат телефонлар, моддий жиҳатдан қулай турмуш тарзи ёки кўпроқ молиявий имкониятларга эга бўлган тенгдошлар билан солиштирганда ўзларида маълум бир норозилик ёки камлик ҳисси пайдо бўлганини таъкидладилар. Бу ҳолат айрим ўсмирларда шу турмуш тарзига эришиш истагини кучайтирган ва баъзи ҳолларда бу мақсадга тезроқ ва осонроқ йўллар орқали етишга интилиш кузатилган.

Вояга етмаганлар ўртасида ижтимоий тенгсизлик ва моддий тафовутлар таъсирида шаклланадиган салбий ҳис-туйғуларнинг олдини олиш мақсадида таълим муассасалари ва маҳаллаларда ижтимоий тенглик, қадриятлар тарбияси ва шахсий ривожланишга қаратилган тарбиявий дастурларни кучайтириш зарур. Хусусан, ўсмирларда моддий бойликни муваффақият мезони сифатида қабул қилишни камайитириш, меҳнат орқали мақсадга эришиш кўникмаларини шакллантириш ҳамда уларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш орқали салбий таъсирларни бартараф этиш таклиф этилади.

✓ маҳалла ва маҳаллий ижтимоий институтлар фаолияти билан боғлиқ масалалар ҳам тилга олинди. Айрим иштирокчилар кам таъминланган ёки боқувчисини йўқотган оилаларга етарлича эътибор берилмаётганини, муаммолар билан мурожаат қилинганда эса баъзан етарлича амалий ёрдам кўрсатилмаслигини қайд этган. Бу ҳолат айрим ўсмирларда моддий ёки ижтимоий муаммоларни мустақил ҳал қилишга уринишга олиб келиши мумкин.

Маҳалла даражасида ижтимоий ҳимояга муҳтож оилалар билан ишлаш самарадорлигини ошириш, уларга амалий кўмак бериш ва ўсмирларнинг муаммоларини эрта босқичда бартараф этишга қаратилган манзилли профилактик чора-тадбирларни кучайтириш таклиф этилади.

✓ таълим муассасаларидаги назорат ва тарбиявий ишларнинг етарли даражада самарали эмаслиги ҳақида ҳам фикрлар билдирилди. Айрим респондентлар мактаб даврида ўқувчиларнинг бўш вақти, уларнинг кимлар билан мулоқотда бўлаётгани, дарс вақтидаги ёки дарсдан ташқари фаолияти устидан етарли даражада назорат ўрнатилмаганини таъкидладилар. Бу ҳолат айрим ҳолларда ўсмирларнинг салбий тенгдошлар муҳити таъсирига тушиб қолишига сабаб бўлиши мумкин.

Таълим муассасаларида вояга етмаганлар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш мақсадида ўқувчиларнинг бўш вақти, тенгдошлар билан мулоқоти ва дарсдан ташқари фаолияти устидан назоратни кучайтириш зарур. Хусусан, синф раҳбарлари, мактаб психологлари ва ота-оналар ҳамкорлигида хавф гуруҳига кирувчи ўқувчиларни эрта аниқлаш, улар билан индивидуал тарбиявий ишларни ташкил этиш ҳамда бўш вақтни мазмунли ўтказишга қаратилган тўғарак ва тадбирлар қамровини кенгайтириш мақсадга мувофиқ.

Хулоса қилиб шуни айтиш мумкинки, миқдорий ва сифатий тадқиқот натижаларини биргаликда таҳлил қилиш шуни кўрсатадики, вояга етмаганлар томонидан жиноят содир этилишининг асосий илдизи кўп ҳолатларда ижтимоий

назорат ва тарбиявий муҳитнинг етарли даражада шаклланмагани билан боғлиқ. Хусусан, оиладаги эмоционал эътибор етишмаслиги, назоратнинг сустлиги, оилавий келишмовчиликлар, моддий қийинчиликлар ёки боланинг ўзини қадрсиз ва эътиборсиз ҳис қилиши унинг кўпроқ вақтни кўчада ўтказишига олиб келади. Бундай шароитда ўсмирлар салбий тенгдошлар муҳити таъсирига тушиб қолиши, импульсив қарорлар қабул қилиши ва жиноят оқибатларини тўлиқ англамаслиги мумкин. Шу билан бирга, ижтимоий тенгсизлик ҳисси, осон йўл билан моддий эҳтиёжларни қондириш истаги ҳам айрим ҳолатларда девиант хулқ-атворнинг шаклланишига туртки бўлади. Тадқиқот натижалари шуни кўрсатадики, ўсмирлар жиноятчилиги кўпинча бирор якка омил эмас, балки оила, ижтимоий муҳит ва шахсий психологик ҳолат билан боғлиқ бир нечта омилларнинг ўзаро таъсири натижасида юзага келади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Мирзиёев Ш. М. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Мурожаатнома. // «Халқ сўзи», 2025 йил 26 декабрь. <https://president.uz/uz/lists/view/8834>
2. Travis Hirschi — оилавий боғлиқлик заифлиги ва девиация бўйича ёзган асари Hirschi T. *Causes of Delinquency*. – Berkeley: University of California Press, 1969. – 309 p. <https://chatgpt.com/c/6a1141a9-77d0-83eb-9500-0c9da0aa3696>
3. LexUZ — миллий ҳуқуқий ахборот тизими: <http://www.lex.uz>
4. Зарипов З., Исмаилов И. Криминология: дарслик. Тошкент: Ўзбекистон Республикаси ИИБ Академияси, 2006. 170-б.
5. Криминология: учебник для вузов /А. И. Алексеев, Ю. Н. Аргунова, С. В. Ванюшкин и др.; под общ. ред. А. И. Долговой. М.:Норма, 2017.338-с.
6. Рустамбаев М.Х., Абдурасулова Қ.Р., Нурмухаммедова Г.Б. Криминология: дарслик. Т: Yuridik adabiyotlar Publish, 2024. 424 б.
7. Robert Agnew — стресс, депрессия ва фрустрациянинг жиноятчиликка таъсири бўйича ёзган асари Foundation for a General Strain Theory of Crime and Delinquency <https://chatgpt.com/c/6a1141a9-77d0-83eb-9500-0c9da0aa3696>
8. Terrie Moffitt — ўсмирлик даврида эмоционал лабиллик бўйича ёзган асари Moffitt, T. E. (1993). Adolescence-limited and life-course-persistent antisocial behavior: A developmental taxonomy. *Psychological Review*, 100(4), 674–701. <https://chatgpt.com/c/6a1141a9-77d0-83eb-9500-0c9da0aa3696>